

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2022 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Sławomir Splitt

Protokolant: Jolanta Migot

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2022 r. w Gdyni na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko **G. B.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej **G. B.** na rzecz powódki **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.** kwotę **54.150,51 złotych** (pięćdziesiąt cztery tysiące sto pięćdziesiąt złotych pięćdziesiąt jeden groszy), wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie ale nie wyższymi od każdorazowej wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 20 maja 2020 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej **G. B.** na rzecz powódki **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.** kwotę **1.151,20 złotych** (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt jeden złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

IV. nakazuje sięgnąć od powódki **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.** na rzecz **Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni** kwotę **45,00 złotych** (czterdzieści pięć złotych) tytułem wydatków poniesionych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa;

V. wydatek związany z kosztem opinii biegłego psychiatry – w części nierozliczonej zaliczką i nie objętym punktem IV wyroku przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Powódka (...) S.A. z siedzibą¹ w W. wniosła³ pozew przeciwko pozwanej Gra³ (...) o zap³atę kwoty 65.668,61 z³otych z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotno³ci stopy kredytu lombardowego NBP za opó³nienie od kwoty 51.139,60 z³ od dnia 20 maja 2020 roku do dnia zap³aty.

W uzasadnieniu wskaza³a, iż powyższej kwoty dochodzi z tytu³u umowy pożyczki zawartej w dniu 16 marca 2015 roku przez zmar³ego W. U..

Pozwana jak wynika z postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 1 sierpnia 2016 roku jest spadkobierc¹ po zmar³ym W. U..

Na pozwan¹ jako spadkobierc¹e kredytobiorcy przesz³y obowi¹zki zmar³ego z tytu³u niesp³acenia umowy.

(pozew # k. 3-4v.)

Pozwana wniosła sprzeciw od wydanego w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, w którym wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W sprzeciwie wskazała, iż W. U. cierpi na chorobę A..

W porównaniu 2014 roku W. U. zaczęła mieć istotne problemy z wykonywaniem codziennych czynności.

W dniu 11 sierpnia 2014 roku pozwana wystąpiła z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie całkowite W. U..

(...) on ubezwłasnowolniony postanowieniem z dnia 6 maja 2015 roku, a pozwana na podstawie postanowienia z dnia 4 września 2015 roku została jego opiekunem prawnym.

W. U. zmarł w dniu 28 stycznia 2016 roku. Pozwana wie o zacięgniętej pożyczce przez W. U. uzyskała po tym jak została wezwana przez bank pismem z dnia 15 marca 2019 roku do zapłaty.

Oświadczanie woli pożyczkobiorcy jest złożone w stanie wyrażonym świadome i swobodne wyrażenie woli, a zatem umowa jest nieważna.

(sprzeciw # k. 52-55)

W odpowiedzi na powyższe powódka rozszerzyła działanie pozwu w ten sposób, iż wniosła ewentualnie o zapłatę przez pozwaną kwoty 51.139,60 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w sytuacji uznania nieważności zawartej umowy.

W uzasadnieniu powódka wskazała, iż wypłacona pożyczka nastąpiła jednorazowo w dniu 16 marca 2015 roku.

Powódka zakwestionowała to, aby pozwana wie o zawartej umowie (...) w dniu przez nią wskazanym w sprzeciwie, albowiem jak wskazała pozwana dzień po wpływie środków z tytułu umowy pożyczki zostały dwie dyspozycje wypłacone na łączną kwotę 4.000,00 złotych.

Stwierdzenie bezwzględnej nieważności umowy nie stoi na przeszkodzie uwzględnienia roszczenia, albowiem poprzednik prawny powódki pobrał kwotę 55.898,65 zł i nie zwrócił tej kwoty do wysokości 51.139,60 zł.

(pismo powódki # k. 80-84)

W piśmie z dnia 13 maja 2022 roku powódka oświadczyła, że w razie uznania umowy pożyczki za nieważną domaga się ewentualnie zapłaty kwoty 41.631,66 zł wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty w oparciu o przepisy o nienależnym świadczeniu. (...), że na rzecz poprzednika prawnego pozwanej wypłacona została kwota 60.752,80 zł. Na poczet spłaty pożyczki dokonano wpłaconych na łączną kwotę 14.266,99 zł. Kwota 41.631,66 zł stanowi różnicę pomiędzy wypłaconą kwotą pożyczki (60.752,80 zł), a sumą dokonanych wpłaconych na poczet spłaty pożyczki (14.266,99 zł) oraz kwotą pobranej prowizji (4.854,15 zł).

(pismo z dnia 13.05.2022r. # k. 234-236v.)

W piśmie z dnia 10 czerwca 2022 roku pozwana podała, że nie miała wiedzy o pożyczce zawartej przez W. U.. (...), że w 2015 roku dokonywała zakupów przy użyciu jego karty, jak i wpłaconych przy użyciu karty, na co wystarczają środki

z jego emerytury. Ty samym ani W. U. ani pozwana nie korzystali z pieniędzy, które by³y przedmiotem rzekomej, a co najmniej nieważnej umowy pożyczki z powódk¹. (...) te nie by³y w dyspozycji W. U., jak i pozwanej. Ani pozwana ani W. U. nie uzyskali korzyści majątkowej kosztem powódki. Powódka w powo³aniu na art. 409 k.c. powo³a³a się na fakt utraty tych środków, podtrzymuj¹c ich oddalenie powództwa.

(pismo z dnia 10.06.2022r. # k. 244-245)

Stan faktyczny:

W testamencie z dnia 12 października 2012 roku W. U. uczyni³ spadkobierc¹ Grażynę J. B.. Testament zosta³ sporz¹dzony przez W. U. w³asnoręcznie w obecności pozwanej i jej koleżanki. (...) on przekazany pozwanej, która w³oży³a go do dokumentów mających do nich sta³y dostęp.

W tym czasie pozwana zamieszkiwa³a wspólnie ze swoim ojcem, do którego wprowadzi³a się na przestrzeni lat 2008-2009 celem sprawowania nad nim codziennej opieki, albowiem jego stan zdrowia się pogarsza³ # ojciec pozwanej zaczą¹³ mieć problemy z pamięci¹.

(...) to na tym, iż zapisywa³ on sobie wszystkie rzeczy na kartkach i nie poznawa³ najbliższych osób. Pozwana pracowa³a do 2014 roku, a potem przesz³a na emeryturę i już nie pracowa³a.

W 2014 roku stan zdrowia ojca pozwanej pogorszy³ się. W tym okresie ojciec pozwanej nie poznawa³ nawet osób najbliższych. Nie poznawa³ również pozwanej, któr¹ traktowa³ jak swój¹ zmar³¹ żonę, zwracaj¹c się do niej jej imieniem.

Pozwany w tym okresie nie pamięta³ nawet swojego nazwiska. Nie wiedzia³, że trzeba ponosić op³aty za mieszkanie, ani też nie potrafi³ ich robić. Pozwana dysponowa³a w tym czasie kart¹ bankomatow¹ ojca. Ojciec nie pamięta³ nawet (...)u. Ojciec nie posiada³ rozeznania co do wartości pieniędzy, w tym co do wysokości swojego uposażenia emerytalnego. Nie pamięta³ o terminach i konieczności leczenia lekarskiego. Pozwana by³a upoważniona do pobierania pieniędzy z konta ojca, co pozwala³o jej na wyp³atę środków pieniężnych z okienka bankowego.

W 2014 roku # w chwili sk³adania przez pozwan¹ wniosku o ubezw³asnowolnienie ojca W. U. nie czyta³ już, ani nie pisa³. W okresie tym ojciec pozwanej już nie opuszcza³ zajmowanego lokalu, nie potrafi³ niczego za³atwić ko³o siebie.

Nie mia³ rozeznania co do znaczenia poszczególnych pomieszczeń domowych # pozwana umieszcza³a duże obrazki, aby wskazać czego poszczególne pomieszczenie dotyczy, albowiem ojciec pozwanej myli³ przeznaczenie poszczególnych pomieszczeń.

Nikt poza pozwan¹ ojcem się nie opiekowa³.

(dowód: zeznania pozwanej Grażyny B. # k. 154-159, p³ytę # k. 160, postanowienie z dnia 01.08.2016r. w VII Ns 1426/16 # k. 21)

Dnia 12 sierpnia 2014 roku Graż (...)³a do S. O. w G. wniosek o ca³kowite ubezw³asnowolnienie W. U. z powodu choroby otępiennej typu A.. We wniosku poda³a, iż ojciec ma zdiagnozowan¹ chorobę od 2011 roku, a od listopada 2012 roku korzysta z us³ug dziennego (...)u.

Zgodnie z twierdzeniem wniosku stale pogarszaj¹cy siê stan zdrowia ojca spowodowa³, ðe nie jest on w stanie samodzielnie funkcjonowaæ w #rodowisku, wymaga ca³odobowej opieki osó#b drugich we wszystkich czynno#ciach ðyciowych. Ojciec nie jest #wiadomy podejmowanych decyzji co do swojej osoby.

W pi#mie z dnia 25 listopada 2014 roku wnioskodawczyni poinformowa³a, ið uczestnik nie przebywa obecnie w (...), uczêszcza do #wielkicy adaptacyjnej, ale przebywa przy ulicy (...) kl. A m. 16.

(dowód: wniosek z dnia 11.08.2014r. # k. 104, pismo z dnia 25.11.2014r. # k. 107)

Wraz z wnioskiem Grað (...) o zwolnienie od op³aty s¹dowej na poczet bieg³ych w sprawie wniosku o ubezw³asnowolnienie, wskazuj¹c, ðe op³atê bêdzie uiszczaa ze swojego wynagrodzenia emerytalnego, które po potr¹ceniach wynosi 780 z³. Z za³icznego za#wiadczenia wynika³o, ðe wysoko#æ #wiadczenia emerytalnego wynosi netto 781,76 z³.

(dowód: pismo # k. 105, za#wiadczenie ZUS z dnia 08.08.2014r. # k. 106)

W opinii psychiatryczno-psychologicznej z dnia 29 grudnia 2014 roku sporz¹dzonej w toku prowadzonego postêpowania o ubezw³asnowolnienie w wywiadzie od wnioskodawczyni zapisano, ið uczestnik nigdzie sam nie wychodzi, nie rozpoznaje swojego mieszkania zapomina, ðe jad³.

Stwierdzono, ið kontakt werbalny z uczestnikiem jest zniesiony # uczestnik wie jak mam na imiê, w którym roku siê urodzi³ i ile ma dzieci, nie wie natomiast jaka jest pora dnia, ile otrzymuje emerytury, gdzie pracuj¹ jego dzieci, twierdzi, ðe jest ðonaty, o córce mówi, ðe jest jego synem.

W. U. na posiedzeniu dnia 11 grudnia 2014 roku w sprawie o ubezw³asnowolnienie nie rozumia³, dlaczego mia³by byæ wdowcem. (...), ðe mieszka z ðon¹, która nie umar³a. Nie udzieli³ informacji dotycz¹cych kosztu zakupu chleba # nie interesowa³ siê tym.

Badany nie rozumia³ celu przeprowadzenia wywiadu.

W konkluzji stwierdzono, ið zdolno#æ uczestnika postêpowania w zakresie funkcjonowania intelektualno-poznawczego jest ca³kowicie zniesiona. Jest on ca³kowicie niezdolny do radzenia sobie z funkcjonowaniem w ðyciu codziennym i spo³ecznym, (uczestnik ðadnych spraw nie za³atwia, nigdzie sam nie wychodzi), do podejmowania jakichkolwiek racjonalnych # dobrych z punktu widzenia interesów uczestnika decyzji bytowych, ðyciowych, finansowych i zdrowotnych.

(dowód: opinia # k. 109-112 wraz z protoko³em z dnia 11.12.2014r. # k. 108-108v.)

Dnia 4 marca 2015 roku powódka w sprawie o ubezw³asnowolnienie ponownie wnios³a o zwolnienie z kosztów sadowych (zaliczki na bieg³ych), podaj¹c, ðe po potr¹ceniach komorniczych otrzymuje netto kwotê 780 z³, z czego op³aca inne zobowi¹zania finansowe, w tym równieð op³atê s¹dow¹ do sprawy VII Ns 1375/10. W rezultacie nie pozostaje jej nic z emerytury. (...), ðe op³aca zobowi¹zania w Banku (...) # 250 z³, (...) -u # 350 z³ oraz KRUK-u # 200 z³. (...)in. ðe W. U. sp³aca 1.200 z³ poÿczki. Do wniosku do³czono m.in. zestawienie operacji na rachunku (...) U. w powodowym banku. Z zestawienia wynika³o, ðe limit kredytu w rachunku bieð¹cym jej ojca wynosi³ wówczas 6000,00 z³.

(dowód: wniosek z dnia 04.03.2015r. # k. 113, zestawienie operacji # k. 115-115v.)

Dnia 16 marca 2015 roku pomiędzy P. O. #ci Bankiem (...) S.A. z siedzib¹ w W. a W. U. zosta³a zawarta umowa pożyczki, na podstawie której bank udzieli³ pozwanemu pożyczki w kwocie 60.752,80 z³ obejmuj¹cej ca³kowity koszt pożyczki w kwocie 55.898,65 z³ i pozosta³1 czê#æ tytu³em kosztów # to jest 4.854,15 z³.

(...) pożyczki mia³a nast¹piæ jednorazowo na dwa wskazane rachunki bankowe w kwotach odpowiednio 45.898,65 z³ i 10.000,00 z³. (...) pożyczki mia³a nast¹piæ w 48 równych ratach # do dnia 10 kwietnia 2019 roku. Umowa (...) podpisana przez W. U..

(...) pożyczki mia³a nastêpowaæ przez dokonywanie potr¹ceñ wymagalnych #rodków z rachunku pożyczkobiorcy w powodowym banku # posiadany w tymêe banku od 10 kwietnia 2007 roku.

Kwota 45.898,65 z³otyach zosta³a przekazana na cel wcze#niejszej sp³aty kredytu zaci¹gniêtego przez pożyczkobiorcê w powodowym banku (data uruchomienia kredytu 4 marca 2014 roku).

(...) kwota zosta³a wp³acona na rachunek bankowy pozwanego posiadany przez niego od 10 kwietnia 2007 roku.

Dnia 16 marca 2015 roku kwota 45.898,65 z³ zosta³a uiszczona na rachunek do obs³ugi kredytu celem jej wcze#niejszej sp³aty.

(dowód: umowa pożyczki # k. 7-9v., potwierdzenie wcze#niejszej ca³kowitej sp³aty kredytu # k. 19)

W z³ożonym wniosku kredytowym (w dniu podpisania umowy) wskazano, że:

- a) kredytobiorca posiada rachunek bankowy w powodowym banku od 2007 roku,
- b) posiada zobowi¹zanie kredytowe w powodowym banku na kwotê 45.898,65 z³,
- c) uzyskuje #wiadczenie rentowe w kwocie 5.200,05 z³ miesięcznie,
- d) kredytobiorca jest wdowcem, posiada #rednie wykszta³cenie, wydaje na miesięczne utrzymanie kwotê 500,00 z³, mieszka w G. przy ul. (...),
- e) legitymuje się dowodem osobistym nr (...).

(dowód: o#wiadczenie o poddaniu się egzekucji # k. 12-13, decyzja (...) wniosku # k. 15-16, wniosek o pożyczkê # k. 18-18v.)

Dnia 17 marca 2015 roku na rachunek oszczêdno#ciowo-rozliczeniowy W. U. wp³ynê³a kwota 10.000,00 z³otyach. (...) ona zmniejszenie salda ujemnego na rachunku i spowodowanie powstania salda dodatniego w kwocie 4.033,41 z³otyach.

Dnia 18 marca 2015 roku Grał (...) kwoty 4.000,00 z³ # dwoma dyspozycjami.

(dowód: zestawienie operacji # k. 85-87, potwierdzenie wyp³aty # k. 96-97)

W dacie zawierania umowy (...) U. by³ chory psychicznie. Rozpoznano u niego otêpienie znacznego stopnia w przebiegu choroby Alzheimera, które objawia³o się dezorientacj¹, brakiem kontaktu werbalnego, a w badaniu TK g³owy w 2013 roku opisywano u niego zaniki korowo-podkorowe oraz poszerzenie uk³adu komorowego, które też #wiadcz¹ o tocz¹ym się u niego procesie otêpiennym.

Z powodu rozpoznanych zaburzeń funkcji poznawczych W. U. w dniu zawarcia umowy nie był w stanie w sposób świadomy i swobodny podjąć decyzji i wyrazić woli zawarcia umowy pożyczki z powodu występującego u niego globalnego obniżenia funkcji poznawczych w przebiegu otępienia typu alzheimerowskiego.

(dowód: pisemna opinia (...) lekarza psychiatry # k. 221-224)

Dnia 6 maja 2015 roku postanowieniem S. O. w G. U. został ubezwłasnowolniony całkowicie.

(dowód: postanowienie z dnia 06.05.2015r. w sprawie I Ns 317/14 # k. 58)

Postanowieniem z dnia 4 września 2015 roku Graż (...) ustanowiona opiekunem prawnym W. U..

(dowód: postanowienie z dnia 04.09.2015r. w sprawie III RNs 369/15 # k. 59)

W. U. zmarł dnia 28 stycznia 2016 roku.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu # k. 22)

Do stycznia 2016 roku kredyt był spłacany na bieżąco.

(dowód: historia spłaty # k. 23-23v.)

Dnia 8 kwietnia 2016 roku została złożona w banku nieopatrzona podpisem informacja o zgonie W. U.. Do informacji dołączono akt zgonu oraz postanowienie o ubezwłasnowolnieniu.

(dowód: informacja # k. 22v.)

Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2016 roku stwierdzono, iż spadek po W. U. zmarłym dnia 28 stycznia 2016 roku nabyła pozwana Grażyna J. (...).

(dowód: postanowienie z dnia 01.08.2016r. w sprawie VII Ns 1426/16 # k. 21)

(...) do spłaty kapitał wyniósł 51.139,60 zł. Natomiast odsetki zapadłe niespłacone pomniejszone o korekty z dni 20 sierpnia 2019 roku, 30 października 2019 roku oraz 14 maja 2020 roku wyniosły 3.010,91 zł.

(dowód: zestawienie # k. 23-23v.)

Pismem z dnia 1 kwietnia 2019 roku pozwana odmówiła zapłaty kwoty 31-cznej 65.842,65 zł, której domaga się powódka.

(dowód: pismo z dnia 01.04.2019r. # k. 63)

(...)y, co następuje:

Przebieg stanu faktyczny (...) na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony, znajdujących się w aktach postępowania o ubezwłasnowolnienie, dowodu z zeznań stron, z ograniczeniem do pozwanej oraz opinii (...) sądowego lekarza psychiatry.

(...) zgromadzony w sprawie materia dowodowy (...), że dowody z dokumentów przedłożonych przez strony są wiarygodne, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, w tym zgodnie przedstawiła kopie dokumentów z oryginałami, prawdziwość twierdzeń w nich zawartych, ani też żadna ze stron

nie zaprzeczy³a, że osoby podpisane pod tymi dokumentami nie z³oży³y o#wiadczeń w nich zawartych. Z³żywszy, że do³czone odpisy dokumentów pochodzi³y z akt postępowania S. O. w G. o ubezw³asnowolnienie w sposób oczywisty nie można by³o czyni³æ zarzutu co do ich prawdziwo#ci.

W ocenie (...) brak by³o podstaw do kwestionowania dowodu z opinii (...) lekarza psychiatry na okoliczno#æ ustalenia stanu zdrowia W. U. w dacie zawarcia pożyczki, a także tego, czy by³ stanie w sposób #wiadomy i swobodny powzi¹æ decyzjê i wyrazi³æ wolê zawarcia umowy. Opinia (...) sporz¹dzona w sposób rzetelny, profesjonalny i z zachowaniem należytych standardów, co czyni j¹ w pe³ni przydatn¹ do rozstrzygniêcia sprawy. Nadto, wnioski do jakich doszed³ bieg³y s¹ stanowcze i zosta³y logicznie uzasadnione, nie budz¹ one takêe #adnych w¹tpliwo#ci (...) w #wietle zasad do#wiadczenia #yciowego czy wiedzy powszechnej. Dodatkowo opinia (...) z ustaleniami bieg³ych poczynionymi w sprawie o ubezw³asnowolnienie. Dlatego opiniê bieg³ego uznano za w pe³ni wiarygodn¹ i przydatn¹ dla rozstrzygniêcia sprawy, tym bardziej, że #adna ze stron nie zg³asza³a do niej zastrzeżeń.

W ocenie (...), brak by³o podstaw do kwestionowania zeznañ powódki w zakresie, w którym opisywa³a stan zdrowia ojca # W. U.. (...) one bowiem z dokumentacj¹ zgromadzon¹ w sprawie, w szczególno#ci opiniami (...), w tym w sprawie o ubezw³asnowolnienie. W tym zakresie by³y szczere, logiczne, spontaniczne i zbieżne, co w przekonaniu (...) #wiadczy o ich zgodno#ci z prawd¹. Ich wiarygodno#æ dodatkowo wzmacnia fakt, że w tym zakresie powódka nie mia³a interesu w sk³adaniu nieprawdziwych zeznañ.

Odmienne natomiast oceniono udzia³ pozwanej w zawarciu spornej umowy, równieê w kontek#cie sugerowanego udzia³u osób trzecich, które rzekomo mia³y odwiedza³æ jej ojca. W ocenie (...) zeznania pozwanej co do odwiedzin bliżej nieustalonych osób trzecich u jej ojca s¹ niewiarygodne, maj¹c na wzglêdzie to, iê ojciec pozwanej w okresie przez ni¹ opisanym nie poznawa³ najbliższych cz³onków rodziny, w tym samej pozwanej. Trudno zatem przyj¹æ, aby jednocze#nie przyjmowa³ odwiedziny bliżej nieustalonych osób, trudno teê przyj¹æ, aby pozwana sprawuj¹ca sta³a opiekê nad jej ojcem takie bliżej nieustalone i nieznanne sobie osoby do ojca dopuszcza³a.

(...) do szczegó³owych rozwaê (...) na uwadze, że w pierwszej kolejno#ci powódka wywodzi³a swoje roszczenie z art. 720 § 1 k.c. zgodnie z którym przez umowê pożyczki daj¹cy pożyczkê zobowi¹zuje siê przenie#æ na w³asno#æ bior¹cego okre#lon¹ ilo#æ pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a bior¹cy zobowi¹zuje siê zwróci³æ tê sam¹ ilo#æ pieniędzy albo tê sam¹ ilo#æ rzeczy tego samego gatunku i tej samej jako#ci. W dalszej kolejno#ci powódka formu³owa³a roszczenie w oparciu o przepisy o #wiadczeniu nienależnym.

Wobec ca³okszt³tu okoliczno#ci faktycznych na rozprawie dnia 17 wrze#nia 2021 roku uprzedzono strony o możliwo#ci zmiany kwalifikacji prawnej z możliwo#ci¹ zastosowania przepisów o czynach niedozwolonych.

(...), że podstaw¹ roszczenia jest art. 422 k.c., zgodnie którym za szkodê odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto j¹ bezpo#rednio wyrz¹dzi³, lecz także ten, kto inn¹ osobê do wyrz¹dzenia szkody nak³oni³ albo by³ jej pomocny, jak równieê ten, kto #wiadomie skorzysta³ z wyrz¹dzonej drugiemu szkody, a także art. 415 k.c. wedle którego kto z winy swej wyrz¹dzi³ drugiemu szkodê, obowi¹zany jest do jej naprawienia.

(...) do szczegó³owych rozwaê (...), że w sposób oczywisty zawarta umowa pożyczki by³a nieważna. Wedle dyspozycji art. 82 k.c. nieważne jest o#wiadczenie woli z³ożone przez osobê, która z jakichkolwiek powodów znajdowa³a siê w stanie wy³czaj¹ym #wiadome albo swobodne powziêcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególno#ci

choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Z niekwestionowanej opinii (...) lekarza psychiatry wynika wprost, że w dacie zawarcia umowy pożyczki W. U. nie był w stanie w sposób świadomy i swobodny podjąć decyzji i wyrazić woli zawarcia umowy pożyczki z powodu występującego u niego globalnego obniżenia funkcji poznawczych w przebiegu otępienia typu alzheimerowskiego.

Przeprowadzona opinia (...) koreluje z opisem stanu ojca pozwanej z czasu zawarcia umowy pożyczki, jak również z ustaleniami biegłych w równoległym prowadzonym postępowaniu o ubezwłasnowolnienie.

Z powyższych ustaleń wynika, to, iż W. U. w chwili zawierania umowy pożyczki wiedział jak ma na imię, w którym roku się urodził i ile ma dzieci. Poza jego zakresem świadomości znajdują się natomiast nie tylko takie kwestie jak wysokość otrzymywanych dochodów, jego zobowiązania, numery (...) karty bankomatowej, ale również takie jak aktualna pora roku, stan cywilny, wiek, miejsce, pracy dzieci. W. U. nie posiada wiedzy o otaczającym go świecie, twierdzi, że jego zmarła żona żyje, pozwany raz nazywał swoim synem, a innym razem imieniem swojej matki, nie rozumia przeznaczenia poszczególnych pomieszczeń w zajmowanym przez siebie od lat mieszkaniu i myli je do tego stopnia, iż pozwana umieszcza na nich rysunki w sugestywny sposób wskazujące na ich przeznaczenie.

P.śsze świadczy nie tylko o tym, iż W. U. nie rozumia znaczenia podejmowanych przez siebie czynności, ale również to, iż nie mógł samodzielnie takiej czynności podjąć, ani też zawarciem takiej umowy nie był zainteresowany. Skoro bowiem nie znał wartości podstawowych rzeczy, poza jego zakresem świadomości znajdują się kwestia dochodu i ciążących na nim zobowiązań to tym bardziej poza zakresem jego wiedzy i woli znajdują się tak dalece skomplikowana czynność jak zawarcie umowy pożyczki, której podstawowym celem było spłata istniejącego i spłacanego zobowiązania ze środków z nowej umowy.

Rodzaj i cel zawartej umowy (...) również możliwe udziały osoby trzeciej w jej zawarciu. Po pierwsze trudno przyjąć to, aby możliwe było w tym czasie opuszczenie lokalu przez W. U. w towarzystwie bliżej nieokreślonej osoby trzeciej, albo też jej odwiedziny. Z zeznań pozwanej wynika, iż W. U. w tym okresie pozostawał pod stałą opieką pozwanej, która mieszkała razem z nim w lokalu i nie pracowała zawodowo. Ponadto należy zauważyć to, iż we wniosku o pożyczkę znalazły się informacje szczegółowe, których nie mógł znać przygodna osoba, a których nie znał W. U.. Wreszcie zawarta umowa w żaden sposób nie krzywdziła W. U., albowiem polegała na spłacie jego zobowiązań z wcześniejszej zawartej umowy i z tytułu ujemnego salda na rachunku bieżącym, jak również na zasileniu w pozostałym zakresie środków (w kwocie 4.000,00 złotych jego rachunku bieżącego). Trudno natomiast wyobrażać sobie to, aby bliżej nieustalona osoba trzecia zadawała sobie trud nakłonienia osoby umysłowo niezdolnej do dokonania czynności prawnej do zawarcia umowy, która przyniosła korzyść tylko i wyłącznie tej osobie i pozwanej.

Tym samym należało uznać, iż jedyną osobą, która mogła posłużyć się W. U. dla zawarcia umowy i jedyną osobą, która miała w tym korzyść była pozwana.

Pozwana była osobą, która miała pełną wiedzę co do stanu zdrowia W. U. co wynika nie tylko z faktu sprawowanej nad nim opieki, ale również ze złożonego uprzednio wniosku o ubezwłasnowolnienie. Z ostatniego wynika również i to, że pozwana wiedziała jaki jest status prawny ojca, w tym miała wiedzę co do tego, iż formalnie może być on jeszcze stroną czynności prawnej.

Pozwana nie tylko miała wiedzę co do stanu psychicznego, ale również fizycznego jej ojca, w tym w szczególności zdawała sobie sprawę z tego, iż zaawansowane stadium choroby wiąże się z możliwością rychłej śmierci. Sama bowiem zeznała, iż w roku 2015 ojciec był już ze względu na stan zdrowia przeważnie leżący.

Pozwana faktycznie była jedyną osobą, która tak umowę wraz z ojcem zawrzeć mogła, albowiem to ona faktycznie jako jedyna sprawowała nad ojcem opiekę.

Pozwana dysponowała ponadto pełną wiedzą o aktualnej sytuacji majątkowej ojca, to jest o jego dochodach i aktualnych zobowiązaniach. (...) bowiem pełnomocnikiem ojca w banku, jak również dysponowała jego kartą bankomatową i znała do niej (...).

(...) to we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych złożonym na potrzeby sprawy o ubezwłasnowolnienie, w którym wskazała wprost na istniejące zobowiązanie pożyczkowe ojca, a do tego dołączyła zestawienie operacji na rachunku bankowym jej ojca.

Ponadto analiza złożonych w sprawie zestawień rachunku wskazuje, że pozwana wypłacała środki z rachunku jej ojca, ewentualnie dokonując płatnościami środkami pochodzącymi z tego konta niemal w całości wykorzystywała dostępny limit kredytowy. (...) doskonale zorientowana w zobowiązaniach jej ojca oraz przepływach na jego rachunku bankowym. Zazwyczaj po wpływie jakichkolwiek środków dokonywała ich wypłaty, ewentualnie niemal maksymalnie wykorzystywała limit w rachunku bieżącym. Innymi słowy pozwana traktowała rachunek swojego ojca jak własny ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Wreszcie pozwana była również świadoma ostatniej woli swojego ojca wyrażonej w testamentie sporządzonym przy jej udziale i przechowywanym przez nią w dokumentach.

Tym samym zawierana umowa pożyczki prowadziła do spłaty istniejącej i ważnej wierzytelności pożyczki, która ze względu na stan zdrowia pożyczkobiorcy wynika z umowy nieważnej. (...) ona do spłaty jednego z długów ojca pozwanej w sytuacji gdy jego stan zdrowia był na tyle poważny, iż uzasadniał przyjęcie rychłej jego śmierci. Zawarcie umowy (...) ponadto w okresie trwającego postępowania o ubezwłasnowolnienie, ale przed wydaniem postanowienia w tym przedmiocie.

Pozwana wiedziała o zawartej umowie, a o powyższym świadczy również i to, że następnego dnia po jej zawarciu pozwana osobiście dokonała wypłaty kwoty 4.000,00 złotych z konta bankowego, to jest dokładnie tych środków, które jej zasiliły po pokryciu znajdującego się na rachunku bieżącym salda (6.000,00 złotych). Tylko osoba znająca jednocześnie treść umowy i stan bieżącego rachunku (to jest wysokość salda) mogła mieć wiedzę co do kwoty, która w tym konkretnym dniu stała się dostępna.

W ocenie (...) niniejszej sprawy wskazują na to, iż to pozwana miała świadomość co do stanu zdrowia W. U. posłużyła się nim celem zawarcia nieważnej umowy pożyczki. Trudno bowiem przyjąć, aby dorosła osoba nie miała świadomości tego, iż umowa zawarta przez jej ojca znajdującego się w stanie przez nią drobniawo opisanym nie będzie umową nieważną.

Jedynie mając na względzie stan zdrowia ojca pozwanej należało przyjąć, iż pozwana miała świadomość tego, iż dług wynikający z nieważnej umowy pożyczki może zostać nie spłacony i z tym się godziła. Należy bowiem zauważyć to, iż dług z tytułu umowy pożyczki był spłacony z bieżących dochodów ojca pozwanej i przestał być spłacony z chwilą

jego #mierci. J.#nie zarzut nieważno#ci umowy (...) siê formaln¹ przyczyn¹ braku sp³aty przez jego spadkobiercê # czyli pozwan¹.

(...)ższe na (...), iê podstaw¹ zas¹dzenia od pozwanej dochodzonej w procesie należno#ci stanowi¹ przepisy o czynnie niedozwolonym .

Na marginesie wskazaæ należa³o, że przepis art. 422 k.c. nie wy³icza odpowiedzialno#ci z tytu³u bezpodstawnego wzbogacenia. Nie pozwala na to tre#æ art. 414 k.c., w my#l którego przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie uchybiaj¹ przepisom o obowi¹zku naprawienia szkody (tak s³usznie J.M. Kondek, w: Osajda, Komentarz KC, t. II, 2013, s. 488; Z. Banaszczyk, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. I, 2013, s. 1425; w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353#626. Wyd. 3, Warszawa 2022).

Gdyby rozpatrywaæ zg³oszone powództwo wy³cznie w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 k.c. i nastêpnego) za chybiony należa³o uznaæ zarzut zużycia uzyskanej przez pozwan¹ korzy#ci w oparciu o tre#æ art. 409 k.c., zgodnie z którym obowi¹zek wydania korzy#ci lub zwrotu jej warto#ci wygasa, jeżeli ten, kto korzy#æ uzyska³, zuży³ j¹ lub utraci³ w taki sposób, że nie jest juê wzbogacony, chyba że wyzbywaj¹c siê korzy#ci lub zużywaj¹c j¹ powinien by³ liczyæ siê z obowi¹zkiem zwrotu. Z. należy siê natomiast z pogl¹dem, że z definicji nie ustanie nigdy stan wzbogacenia, którego specyficznym przedmiotem by³o zmniejszenie pasywów (w szczególno#ci zwolnienie z d³ugu; zob. np. wyr. SN z 21.12.2006 r., II CSK 366/06, Legalis; wyr. SN z 12.3.2009 r., V CSK 371/08, Legalis; wyr. SN z 25.9.2014 r., II CSK 779/13, Legalis; wcze#niej zob. wyr. SN z 24.3.1964 r., I CR 211/63, OSNC 1965, Nr 4, poz. 65, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353#626. Wyd. 3, Warszawa 2022).

Uzyskana przez pozwan¹ korzy#æ mia³a na celu zmniejszenie jej pasywów # d³ugów spadkowych.

(...) na uwadze ca³okszt³t poczynionych rozwać (...) w punkcie I. wyroku na podstawie art. 422 k.c. oraz art. 415 k.c. zas¹dzi³ od pozwanej na rzecz powódki kwotê 54.150,51 z³ stanowi¹c¹ zaleg³y kapita³ oraz odsetki umowne, a takê na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. ustawowe odsetki za opó#nienie, ale nie wyêsze od kaêdorazowej wysoko#ci czterokrotno#ci stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 20 maja 2020 roku do dnia zap³aty. (...) na uwadze, że powódce wobec nieważno#ci czynno#ci prawnej w postaci umowy pożyczki należa³y siê wy³cznie odsetki ustawowe za opó#nienie, przy czym stosownie do ê¹dania pozwu (art. 321 k.p.c.) należa³o je ograniczyæ do ê¹dania pozwu (nie mog¹ przekroczyæ 4-krotno#ci stopy lombardowej NBP). Z.ýyæ należa³o, że pozwana by³a juê wzywana do zap³aty nie pó#niej niê dnia 1 kwietnia 2019 roku, tj. w dacie odmowy spe³nienia roszczenia na rzecz banku.

W pozosta³ym zakresie na podstawie ww. przepisów powództwo oddalono. (...) nie uwzglêdni³ odsetek karnych za opó#nienie liczonych do dnia 19 maja 2020 roku wobec faktu, że umowa (...) siê nieważna.

O kosztach procesu (...) w punkcie III. wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. na zasadzie stosunkowego rozdzielenia kosztów.

Powódka wygra³a proces w 82,5 %, pozwana w 17,5 %. Koszty poniesione przez powoda to op³ata s¹dowa od pozwu (2.557,00 z³), koszt po#wiadczeñ notarialnych (3,69 z³) oraz op³ata skarbowa od dokumentu pe³nomocnictwa (17,00 z³). Wynik sumy tych kosztów (2.577,69 z³) w stosunku do proporcji, w jakiej wygra³a powódka to 2.113,70 z³.

Koszty poniesione przez pozwan¹ to op³ata za czynno#ci kwalifikowanego pe³nomocnika w stawce minimalnej (5.400,00 z³) oraz zaliczka na poczet wynagrodzenia bieg³ego (100,00 z³). Wynik sumy tych kosztów (5.500,00 z³) w proporcji do stosunku, w jakim wygra³a pozwana to 962,50 z³.

Różnica na korzyść powódki została zasądzona w punkcie III. wyroku.

Ponadto w punktach IV. i V. sentencji wyroku na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3, art. 8 ust. 1 i art. 83 i 113 ust. 1 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2014.1025 z późn. zm.) rozstrzygnięto o nieopłaconych kosztach sądowych (niepokryta zaliczka części wynagrodzenia biegłego w kwocie 256,29 zł), nakazując częściowo od powódki kwotę 45,00 zł, a zatem proporcjonalnie do przegranej w procesie. Natomiast w pozostałym zakresie odstąpiono od obciążania pozwanej kosztami sądowymi, mając na uwadze niewielką do części kwotę, co wobec trudności w jej wyegzekwowaniu może być nieekonomiczne z punktu widzenia wydatków Skarbu P..

(...):

1. odnotować w rep. C;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem przesłać pełnomocnikowi pozwanej przez PI,
3. przedłożyć z wpływem lub po upływie 21 dni.